

ผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ

ในบทนี้จะได้เสนอผลการวิจัย ซึ่งรวมทั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการอภิปรายและขอเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาททางวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาระดับท้องถิ่นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงและความคาดหวังในบทบาททางวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททางวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ระหว่างผู้บริหารการศึกษาระดับท้องถิ่นที่ต่างสังกัดกัน

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททางวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ระหว่างผู้บริหารการศึกษาระดับท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา กับผู้บริหารการศึกษาระดับท้องถิ่นนอกโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น ทั้งในโรงเรียนประถมศึกษาและนอกโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดที่อยู่ในเขตการศึกษา 6 รวม 7 จังหวัดคือ ลพบุรี อุทัยฯ อ่างทอง สิงห์บุรี

สระบุรี ชัยนาท และอุทัยธานี รวมทั้งสิ้น 637 คน โดยจำแนกตามสังกัดได้ดังนี้

ก. สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รวม 168 คน ประกอบด้วย ศึกษาธิการจังหวัดและผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด 14 คน ศึกษาพิเศษประจำจังหวัด 71 คน ศึกษาธิการอำเภอ 59 คน และครูใหญ่อาจารย์ใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่อาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนอนุบาลสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกโรงเรียน 24 คน

ข. สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดรวม 469 คน ประกอบด้วย ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 7 คน หัวหน้าส่วนการศึกษาและผู้ช่วยหัวหน้าส่วนการศึกษา 14 คน หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ 59 คน และครูใหญ่อาจารย์ใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวน 389 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากบทความเอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ครู รวมทั้งขอความคิดเห็นจากผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้วผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดลองใช้ขั้นต้นกับผู้บริหารการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 30 คน เพื่อค้นหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แบบสอบถามมีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปขอคำแนะนำและตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์อีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริง

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยผ่านศึกษาธิการจังหวัดและหัวหน้าส่วนการศึกษา และให้กลุ่มประชากรส่งแบบสอบถามคืนมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้สอดซองพร้อมทั้งติดตราไปรษณียากรไว้เรียบร้อยแล้ว

4. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าร้อยละ ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation) และเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรโดย
 คำนวณหาค่า Z (Z-test)

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย สรุปได้ดังนี้

ก. ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครูใหญ่
 หรืออาจารย์ใหญ่ และส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารการศึกษาสังกัด**องค์การบริหารส่วนจังหวัด**

ข. ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นศึกษานิเทศก์และศึกษานิเทศก์อำเภอ ซึ่งทั้งสองตำแหน่งนี้มีจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษาของผู้บริหารศึกษากลุ่มนี้
 อยู่ในระดับปริญญาตรีและ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เกือบทั้งหมด ส่วนทางด้านการศึกษามอบ
 ทางด้านการบริหารหรือในเขตการศึกษานั้น ปรากฏว่า ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนา
 ทางด้านการบริหารหรือในเขตการศึกษามาแล้ว และส่วนมากมีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร
 มานาน 1-5 ปี และมีบางส่วนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี

ค. ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในสังกัด**องค์การบริหารส่วนจังหวัด**
 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ และมีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป ผู้บริหารการ
 ศึกษาในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แต่ส่วนใหญ่ก็เคยเข้าร่วมอบรมหรือ
 สัมมนาทางด้านการบริหารหรือในเขตการศึกษามาแล้ว ผู้บริหารการศึกษาในสังกัด**องค์การบริหารส่วน
 จังหวัด** ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารมานานถึง 20 ปีขึ้นไป

ง. ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ที่เป็นผู้บริหารการศึกษาใน
 โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่อายุระหว่าง 51-60 ปี มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
 และส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาทางด้านการบริหารหรือในเขตการศึกษามาแล้ว ทางด้าน
 ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารนั้นปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
 ในเขตการศึกษา 6 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 20 ปีขึ้นไป

จ. ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ที่เป็นผู้บริหารศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และที่มีจำนวนใกล้เคียงกันคืออายุระหว่าง 51-60 ปี ผู้บริหารการศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและที่มีจำนวนใกล้เคียงกันนั้นมีการศึกษาถึงระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาทางด้านบริหารหรือนิเทศการศึกษามาแล้ว ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารระหว่าง 5-10 ปี

2. ความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเกี่ยวกับบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 สรุปได้ดังนี้

ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 มีความเห็นว่า บทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 โดยส่วนรวมมีความสำคัญหรือมีความจำเป็นมาก แต่การปฏิบัติจริงในบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททางวิชาการแต่ละด้าน คือ ด้านการสอนและการประเมินผล ด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการ ก็ปรากฏว่ามีลักษณะเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 มีความเห็นว่า บทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในแต่ละด้านล้วนมีความสำคัญหรือมีความจำเป็นอยู่ในเกณฑ์มาก แต่การปฏิบัติจริงในบทบาททางวิชาการแต่ละด้านดังกล่าวของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก

ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทด้านการสอนและการประเมินผลไม่แตกต่างกัน โดยต่างก็มีความเห็นว่า บทบาทด้านการสอนและการประเมินผล มีความสำคัญหรือมีความจำเป็นมาก ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในบทบาทด้านนี้ ปรากฏว่าผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดมีความคิดเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือผู้บริหารการศึกษาในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ

มีความเห็นว่า ครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอนและการประเมินผล
 น้อยกว่าที่ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเห็น

ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ที่เป็นผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
 กับผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็น
 ของบทบาทด้านการสอนและการประเมินผลไม่แตกต่างกัน โดยต่างก็มีความเห็นวาทะทัศน์การ
 สอนและการประเมินผลมีความสำคัญหรือมีความจำเป็นมาก ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง
 ของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในบทบาทด้านนี้ปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียน
 ประถมศึกษากับผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษามีความเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือผู้บริหาร
 การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความเห็นว่า ครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติหน้าที่
 ด้านการสอนและการประเมินผลมากกว่าที่ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษาเห็น

ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับองค์การบริหารส่วน
 จังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทด้านการปกครองและการ
 อบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนไม่แตกต่างกัน โดยต่างก็เห็นวาทะทัศน์การปกครองและ
 การอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนมีความสำคัญหรือมีความจำเป็นมาก ส่วนความคิดเห็น
 เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในบทบาทด้านนี้ ปรากฏว่าผู้บริหาร
 การศึกษาทั้งสองสังกัดมีความคิดเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือผู้บริหารการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษา
 ธิการมีความเห็นว่าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติหน้าที่ด้านการปกครองและการอบรม
 ปลูกฝังลักษณะนิสัยน้อยกว่าที่ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเห็น

ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ที่เป็นผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถม
 ศึกษากับผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความ
 จำเป็นของบทบาทด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนไม่แตกต่างกัน
 โดยต่างก็มีความเห็นวาทะทัศน์การปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนมี
 ความสำคัญหรือมีความจำเป็นมาก ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงของครูประถมศึกษาใน
 เขตการศึกษา 6 ในบทบาทด้านนี้ปรากฏว่าผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษากับผู้บริหาร

การศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความเห็นว่า ครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติหน้าที่ด้านกรปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนมากกว่าที่ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษาเห็น

ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทด้านการนิเทศการศึกษามากแตกต่างกัน โดยต่างก็เห็นว่าบทบาทด้านการนิเทศการศึกษามีความสำคัญหรือความจำเป็นมาก ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในบทบาทด้านนี้ ปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดมีความคิดเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีความเห็นว่าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติหน้าที่ด้านการนิเทศการศึกษาน้อยกว่าที่ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเห็น

ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ที่เป็นผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษากับผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทด้านนิเทศการศึกษามากแตกต่างกัน โดยต่างก็เห็นว่าบทบาทด้านการนิเทศการศึกษามีความสำคัญหรือความจำเป็นมาก ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในบทบาทด้านนี้ ปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษากับผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษามีความเห็นว่าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติหน้าที่ด้านการนิเทศการศึกษามากกว่าที่ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนเห็น

ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการไม่แตกต่างกัน โดยต่างก็เห็นว่าบทบาทด้านการเพิ่มพูน

สมรรถภาพทางวิชาการมีความสำคัญหรือมีความจำเป็นมาก ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวปฏิบัติ
 จริงในบทบาทค่านนี้ของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 นั้น ก็ปรากฏว่า ผู้บริหารการ
 ศึกษาทั้งสองสังกัดมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน โดยต่างก็เห็นว่า ครูประถมศึกษา
 ในเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติหน้าที่ค่านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการค่อนข้างมาก

ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ที่เป็นผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียน
 ประถมศึกษา กับผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ
 หรือความจำเป็นของบทบาทค่านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการไม่แตกต่างกัน โดยต่างก็
 เห็นว่าบทบาทค่านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการมีความสำคัญหรือมีความจำเป็นมาก ส่วน
 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในบทบาทค่านนี้ของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 นั้น
 ก็ปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มนี้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยต่างก็เห็นว่า
 ครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติหน้าที่ค่านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการค่อนข้าง
 มาก

ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กับสังกัด
 องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาททาง
 วิชาการ โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในบทบาททาง
 วิชาการโดยส่วนรวมของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 นั้น ปรากฏว่า ผู้บริหารการ
 ศึกษาทั้งสองสังกัดมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ผู้บริหารการศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ที่เป็นผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียน
 ประถมศึกษา กับผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ

หรือความจำเป็นของบทบาททางวิชาการโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในบทบาททางวิชาการโดยส่วนรวมของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 นั้น ปรากฏว่าผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ที่ได้พบว่า ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และได้ศึกษาทางด้านบริหารการศึกษาหรือนิเทศศึกษามาโดยตรงน้อยมาก ส่วนใหญ่เพียงแต่เคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาทางด้านบริหารการศึกษาหรือนิเทศศึกษามาบ้าง สถานภาพดังกล่าวนี้ย่อมมีผลโดยตรงต่อการจัดการประถมศึกษาทั้งในด้านการบริหารและการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา กล่าวคือ

ก. ในด้านคุณวุฒินั้น การที่ผู้บริหารการศึกษามีคุณวุฒิต่ำกว่าระดับปริญญาตรี อาจมีผลในทางลบต่อการบริหารและการปฏิบัติงานในโรงเรียนได้ เพราะสังคมไทยเรายังให้ความสำคัญในเรื่องคุณวุฒียิ่งกว่าประสบการณ์หรือความสามารถจริง ๆ ของบุคคล ประกอบกับปัจจุบันครูรุ่นใหม่ที่เขาเข้ามาสู่วงการอาชีพครูส่วนมากจะมีวุฒิจนถึงระดับปริญญาตรี ส่วนครูที่ปฏิบัติงานอยู่แล้วก็มีโอกาสในการศึกษาต่อจนถึงระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่านั้นอย่างกว้างขวาง การที่ผู้บริหารการศึกษามีวุฒิต่ำกว่าผู้อยู่ในบังคับบัญชาหรือการที่ครูใหญ่มีวุฒิต่ำกว่าครูน้อยก็อาจก่อให้เกิดปัญหาในการปกครองบังคับบัญชาได้ ซึ่งในที่สุดก็ย่อมส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนด้วย

ข. ในด้านการศึกษาอบรมทางด้านบริหารการศึกษาหรือนิเทศศึกษาของผู้บริหารการศึกษานั้น ก็เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินงานการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างยิ่ง การที่ผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาทางด้านนี้มาบ้าง ย่อมช่วยให้ผู้บริหารการศึกษามีความรู้ความเข้าใจในหลักการ ทฤษฎี และเทคนิควิธีการอันจะสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาหรือปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกเหนือไปจากประสบการณ์หรือความชำนาญจากการบริหารงานมานาน

การกระจายความคิดเห็นของผู้บริหาร
แตกต่างของความคิดเห็นภายในกลุ่ม
ทางวิชาการของครูประถมศึกษา
การของครูประถมศึกษาในเขตการ
แสดงบทบาททางวิชาการของครู
ศึกษายังไม่ค่อยกระจ่างชัดและยัง
ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนในระดับ
ที่คาดหวังควรเป็นไปตามเกณฑ์
จำเป็นของบทบาททางวิชาการ
ครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6
ถ้าครูแสดงบทบาททางวิชาการ
อย่างไม่ต้องสงสัย ในระดับ
ที่สมบูรณ์ให้แก่เด็กได้ และ
นำไปใช้ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตาม
ทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้
ไม่น้อยไม่เอาใจใส่ในการสอน
ตัว ไม่เอาใจใส่ในการสอน ไป
คะแนนเด็กสูง ๆ ตัวครูจะได้
กับการสอบถามความคิดเห็นจาก
กับงานในหน้าที่ของครูในโรงเรียน
เพียงร้อยละ 39.09 ที่เหลือมีความ
และไม่สนใจทำงานในหน้าที่นัก²

¹ กรมสามัญศึกษา, กอง
(กรุงเทพมหานคร : กองการประ

² เรื่องเดียวกัน, หน้า

เพราะการบริหารการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Profession) ที่จะต้องมีการร่ำเรียนและ
ฝึกฝนอบรมกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน ซึ่งการบริหารการศึกษามีปรัชญาและเทคนิคใน
การบริหารซับซ้อนกว่าแต่ก่อนมาก¹ การที่จะทำให้งานต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งบริหาร
การศึกษาประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพได้นั้น จำต้องอาศัยเทคนิคและวิทยาการใหม่ ๆ
เข้ามาช่วย² ดังนั้นการที่ผู้บริหารการศึกษาได้มีโอกาสเข้าศึกษาอบรมหรือสัมมนาทาง
การบริหารการศึกษาหรือในเทศการศึกษาก็จะช่วยให้การจัดการศึกษาในส่วนรับผิดชอบของผู้บริหาร
การศึกษาเหล่านั้นเป็นไปอย่างมีหลักเกณฑ์ อันจะทำให้ผลการเรียนการสอนในโรงเรียน
ได้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6
ที่มีต่อความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษากับการปฏิบัติจริง
ในบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 โดยส่วนรวม พบว่า ผู้บริหาร
การศึกษาในเขตการศึกษา 6 มีความเห็นว่า บทบาททางวิชาการของครูประศึกษามีความ
สำคัญหรือความจำเป็นมาก ส่วนการแสดงผลบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาในเขตการ
ศึกษา 6 ยังอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในบทบาท
ทางวิชาการแต่ละด้าน คือ ด้านการสอนและการประเมินผล ด้านการปกครองและการอบรม
ปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพ
ทางวิชาการ แล้วก็พบว่า มีลักษณะเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าบทบาท
ทางวิชาการแต่ละด้านมีความสำคัญหรือความจำเป็นมาก ส่วนการแสดงผลบทบาทในแต่ละด้าน
ของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ยังอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาค่า

¹ วิทยุ สาธร, หลักบริหารการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพมหานคร :
วิชนาพานิช, 2519), หน้า 3.

² กวี รัชชชน, "งานวิจัยเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถม
ศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาล" รายงานการสัมมนาการวิจัยประสิทธิ-
ภาพของโรงเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ, 2521), หน้า 77.

มีข้อนำสังเกตุว่า ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ให้ความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ บทบาทด้านการสอนและการประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการตามลำดับ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับที่ ประโยชน์ จันทรโชติ ศึกษาพบว่า ผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดสงขลาให้ความสำคัญของคุณลักษณะด้านประชาธิปไตยของครูเป็นอันดับแรก รองลงไปคือการสอนและการปฏิบัติงานทั่วไป¹ และใกล้เคียงกับผลการศึกษาวิจัยของ โรเบิร์ต เอส. เฮอร์แมน (Robert S. Thurman) ที่พบว่า ประชากรกลุ่มที่มีใช้ตัวครูเห็นว่า ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูชายขึ้นอยู่กับความสามารถในการสอนและการรักษาระเบียบวินัยในชั้นเรียน² ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวเป็นเครื่องสนับสนุนว่าการสอนจะประสบความสำเร็จจะต้องอาศัยการอบรมหรือการปกครองชั้นที่ดี ควบคู่ไปด้วย ส่วนความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงในบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในแต่ละด้านก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน คือ ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าครูแสดงบทบาทด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนมากที่สุด รองลงมาคือด้านการสอนและการประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการตามลำดับ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า แม้การแสดงบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 จะยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจแต่โดยทั่วไปก็มีความสอดคล้องกับความสำเร็จหรือความจำเป็นของบทบาทด้านต่าง ๆ

3. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กล่าวได้ว่า

¹ ประโยชน์ จันทรโชติ, "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา" (ปริญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2520), หน้า 59-71.

² Robert S. Thurman, "Men Teacher in Public Elementsry School." Dissertation Abstracts Vol.20, No.6, (December 1959), pp. 2109-2110.

ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาชั้น ทั้งในส่วนรวมและในแต่ละคาน ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ค่าการกระจายความคิดเห็นภายในกลุ่มทั้งสองใกล้เคียงกันมาก ซึ่งแสดงว่าภายในกลุ่มผู้บริหารการศึกษาแต่ละกลุ่มนั้นความแตกต่างของความคิดเห็นมีลักษณะคล้ายกัน เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นก็เห็นได้ว่า ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มต่างก็ให้ความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษามากเกือบเท่ากัน นอกจากนี้ยังปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มต่างก็ให้ความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทคานการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนมากที่สุด รองลงมาคือคานการสอนและการประเมินผล คานการนิเทศการศึกษา และคานการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการ ตามลำดับเหมือนกันทั้งสองกลุ่ม แสดงว่าผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษา ไม่แตกต่างกันหรือตรงกันในทุกกรณี การที่ผู้บริหารการศึกษาที่ต่างสังกัดกันแต่บริหารงานการศึกษาในระดับเดียวกันคือ ระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นทางคานวิชาการตรงกันเช่นนี้ ย่อมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกภาพในเป้าหมายของการบริหารงานวิชาการอันจะมีผลถึงการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งย่อมหมายถึงมาตรฐานคุณภาพของการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่จะดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ไม่ว่าจะ เป็นโรงเรียนในสังกัดใด หรือเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในสังกัดใดก็ตาม และเมื่อพิจารณาในแต่ละคาน ก็อาจกล่าวได้ว่า

(1) คานการสอนและการประเมินผล ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเกี่ยวกับความสำคัญของบทบาทคานนี้ไม่แตกต่างกัน คือต่างก็เห็นว่าบทบาทคานนี้มีความสำคัญหรือความจำเป็นอยู่ในเกณฑ์มาก และความแตกต่างของความคิดเห็นภายในกลุ่มแต่ละกลุ่มก็เท่ากันด้วย เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยทั่วไปจะเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่นั้นเป็นโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งหมายความว่าครูประถมศึกษาส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บริหารการศึกษาใน

สังกัดกองการบริหารส่วนจังหวัดแต่ในทางปฏิบัติ ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาอยู่ด้วย โดยเฉพาะในด้านการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือการส่งเสริมงานวิชาการในโรงเรียน ปัญหาที่มักเกิดขึ้นนั้นอยู่ที่ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดขาดการประสานงานหรือนโยบายซึ่งกันและกัน ทำให้ครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการ เกิดปัญหาในการตัดสินใจปฏิบัติงานทางวิชาการอย่างยิ่ง เพราะทางฝ่ายผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นฝ่ายเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงมาตรฐานของการเรียนการสอน ส่วนการส่งเสริมสนับสนุนตลอดจนถึงการให้ทุนให้โทษแก่ครูนั้น เป็นอำนาจของผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกองการบริหารส่วนจังหวัด ดังนั้นการที่ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดมีความคิดเห็นในเรื่องความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทด้านการสอนและการประเมินผลของครูประถมศึกษา ไม่แตกต่างกันจึงนับว่าจะเป็นส่วนที่ช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอนและการประเมินผลของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 เป็นไปอย่างราบรื่น มีเป้าหมายที่กระจ่างชัดและมีความมั่นใจในการทำงาน ซึ่งย่อมส่งผลถึงนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาด้วยแต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับการประสานนโยบายและการปฏิบัติงานที่ประสานกันของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดประกอบไปด้วย อันจะช่วยขจัดปัญหาที่ว่าครูมีหน่วยเหนือที่จะต้องประสานงานหลายหน่วยหลายสังกัด อันเป็นอุปสรรคต่อขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูลงไปได้

(2) ด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนมีลักษณะเหมือนบทบาทด้านการสอนและการประเมินผลทุกประการคือ ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาข้อนี้ไม่แตกต่างกัน และเห็นว่า เป็นบทบาทที่มีความจำเป็นมากหรือสำคัญมากทั้งสองกลุ่ม นอกจากนี้ก็ยังปรากฏว่าความแตกต่างของความคิดเห็นภายในกลุ่มแต่ละกลุ่มก็เท่ากันอีกด้วย โดยทั่วไปกล่าวได้ว่างานปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนเป็นงานส่วนที่จะช่วยให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม งานดังกล่าวนี้เป็นงานที่กระทำกับตัวนักเรียนโดยตรง ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มนี้จึง เน้นลงไปที่พฤติกรรมของนักเรียนเท่าที่สังเกตได้ว่าพฤติกรรมนั้นสัมพันธ์กับพฤติกรรมของครู เพียงไร

กล่าวได้ว่าผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดให้ความสำคัญต่อตัวนักเรียนอย่างยิ่ง ซึ่งค่อนข้างขัดแย้งกับที่มีผู้วิจารณ์ว่า ผู้บริหารการศึกษาที่ใกล้ชิดกับการเรียนการสอนส่วนใหญ่ก็ทำแต่งงานธุรการเป็นหลัก ผู้บริหารบางระดับไม่เข้าใจการศึกษา ไปสนใจตัวอาคารและความสวยงามโอโง่งนุรหามากกว่าตัวเด็ก¹ ความคิดเห็นดังกล่าวนี้นับว่าเป็นส่วนที่จะช่วยให้เกิดผลดีต่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาอย่างยิ่ง เพราะความคิดเห็นนั้นย่อมล่อให้เห็นถึงแนวนโยบายและการปฏิบัติของผู้บริหารที่ตรงกันในการตรวจตราควบคุมดูแลครูผู้สอนในเรื่องของบุคลิกภาพ การแต่งกาย การวางตัว ของครูตลอดไปจนการประพฤติปฏิบัติของครู การดูแลนักเรียน การช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยเกณฑ์แล้วเรื่องของคุณธรรมความประพฤติที่ถือกันว่าดีงามและเหมาะสมนั้น ไม่มีมาตรฐานแน่นอนเป็นเรื่องที่จะต้องไขความรูสึกและคำนิยมในสังคมเป็นเครื่องกำหนด สำหรับการปลูกฝังในโรงเรียนนั้น การที่ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดมีความเห็นตรงกันในเรื่องนี้ก็เท่ากับว่าได้กำหนดมาตรฐานขึ้นในคุณสมบัติที่ครูควรจะทำให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนในบางส่วน และกระทำเพื่อเป็นการปกครองหรืออบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีประสงค์แก่นักเรียนโดยตรงในบางส่วน

(3) ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทด้านการนิเทศการศึกษาของครูประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน คือต่างก็ให้ความสำคัญของบทบาทด้านนี้ในเกณฑ์มากทั้งสองกลุ่ม สำหรับการกระจายความคิดเห็นภายในกลุ่มแต่ละกลุ่มนั้น กลุ่มผู้บริหารการศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีการกระจายสูงกว่าเล็กน้อย บทบาทด้านการนิเทศการศึกษาของครูประถมศึกษาในการศึกษานี้จำแนกได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านที่กระทำต่อนักเรียน ต่อครูด้วยกัน และต่อชุมชน ในด้านที่ครูให้การนิเทศแก่นักเรียนนั้น

¹ กรมสามัญศึกษา, กองการประถมศึกษา, การวิจัยเพื่อการประถมศึกษา

เป็น เรื่องของการแนะนำวิธีการ เรียนการศึกษาหาความรู้ ช่วยเหลือแก้ปัญหาการเรียน ของนักเรียน ตลอดจนการใช้เทคนิควิธีการ เพื่อชักจูงให้นักเรียนสนใจในทางวิชาการ เรื่อง เหล่านี้เป็นเรื่องนอกเหนือจากการสอนแต่ก็นับว่ามีความจำเป็นมาก เพราะจะช่วยส่งเสริม การศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนทางอ้อม การที่ผู้บริหารการศึกษาให้ความสำคัญของเรื่อง เหล่านี้ตรงกันข้ามมีส่วนผลักดันให้ครูพยายามปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้เกิดผล ซึ่งจะช่วยให้ เกิดผลคือต่อการเรียนการสอนด้วยอย่างแน่นอน ส่วนในด้านที่ครูให้การนิเทศแก่เพื่อนครูด้วยกันนั้น ได้แก่ การเผยแพร่ความรู้ความคิด วิธีการหรือเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ แก่กัน การร่วมประชุมปรึกษาหารือและวางแผนการสอนร่วมกัน รวมไปถึงการทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง แก่ครูใหม่หรือครูฝึกสอน บทบาทเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเกี่ยวกับการ ร่วมประชุมปรึกษาหารือและวางแผนการสอนร่วมกัน เพราะจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการสอน ของครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยทั่วไปการปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้ของครูจะเป็นแบบไม่เป็น ทางการในระหว่างกันอยู่แล้ว การที่ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดให้ความสำคัญของเรื่อง ดังกล่าวนี้นี้เหมือนกันก็อาจกล่าวได้ว่าเป็นความคิดเห็นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งในแวด วงการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ถ้าความสำคัญส่วนนี้สามารถดำเนินการในรูปของ การปฏิบัติได้ เช่น ฝ่ายผู้บริหารการศึกษาจัดให้มีการประชุมสัมมนาครูในกลุ่มชั้นเดียวกันใน ระดับอำเภอหรือสัมนาในเรื่องวิธีสอนวิชาต่าง ๆ หรือการให้ครูที่ได้ไปอบรมหรือศึกษางาน มาเผยแพร่ความรู้และประสบการณ์แก่เพื่อนครูด้วยกัน เป็นต้น สำหรับบทบาทด้านการนิเทศ ที่กระทำต่อชุมชนนั้น อาจกล่าวอย่างกว้าง ๆ ก็คือ การที่ครูได้เข้าไปมีส่วนแนะนำช่วยเหลือ ชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเรื่องนี้ในทัศนะของผู้ให้การศึกษาคือครูใหญ่และครู และในทัศนะ ของผู้รับบริการคือผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มประชากรทั่วประเทศในการวิจัยเพื่อ ประเมินสภาพการณ์ของการประถมศึกษาเมื่อ ปี พ.ศ.2517-2518 ก็เห็นว่า ทางโรงเรียน ยังไม่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ มากนัก ความสนใจของครูและครูใหญ่ใน เรื่องการช่วยเหลือชุมชนอยู่ในอันดับเกือบจะหลังสุด ผู้ปกครองเห็นว่าเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ และครูใหญ่ไปเยี่ยมเยียนพบปะมักเป็นเรื่องการสำรวจเด็กเข้าเรียน กิจกรรมของโรงเรียน เช่น กีฬาหรือทัศนศึกษา มีส่วนน้อยที่ไปเยี่ยมเยียนเพื่อสร้างความคุ้นเคยส่วนตัว เรื่องงาน

อาชีพ หรืองานที่ชาวบ้านจัดขึ้น¹ ความจริงแล้วบทบาทของโรงเรียนหรือครูในการช่วยเหลือชุมชนนี้นับว่าสำคัญและจำเป็นยิ่ง เพราะโรงเรียนจะต้องได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากชุมชนด้วยในขณะเดียวกัน โรงเรียนคือครูและชุมชนจึงแยกกันไม่ออก ต้องสนับสนุนกันและกันอย่างใกล้ชิด ผลที่ตามมาจากการที่ครูได้ออกไปสู่ชุมชนก็คือ ความสัมพันธ์ที่ดีและความเข้าใจปัญหาซึ่งกันและกัน ในสภาพที่ตรงกับความเป็นจริง โรงเรียนก็จะสามารถหากำลังสนับสนุนจากชุมชนได้ไม่ยากนัก เช่น ในด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการเงิน และแรงงานอันมากมายในชุมชน นอกจากนี้ก็ยังจะได้บุคลากรและแหล่งวิทยาการที่จะช่วยสร้าง เสริมความรู้ ความคิด ทักษะและทัศนคติเบื้องต้นแก่นักเรียนอีกด้วย ดังนั้นการที่ผู้บริหารการศึกษาให้ความสำคัญของบทบาทส่วนนี้มาก และตรงกันก็นับว่าเป็นความคิดเห็นที่ก่อให้เกิดผลดีต่อการจัดการศึกษาในระดับประถมอย่างแท้จริงประการหนึ่ง

(4) ด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการ ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของบทบาทด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการของครู ประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน และต่างให้ความสำคัญอยู่ในเกณฑ์มากเหมือนกัน แต่สำหรับค่าการกระจายความคิดเห็นภายในกลุ่มแต่ละกลุ่มนั้น ในกลุ่มผู้บริหารการศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีค่าสูงกว่าเล็กน้อย ซึ่งแสดงว่าในกลุ่มผู้บริหารการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความคิดเห็นแตกต่างกระจายกันในการให้ความสำคัญของบทบาทด้านนี้มากกว่ากลุ่มผู้บริหารการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ อย่างไรก็ตาม การที่ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของบทบาทของครูประถมศึกษาในการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการไม่แตกต่างกันนี้ สอดคล้องกับหลักการของ พันัส หันนาคินทร์ ที่กล่าวว่า การปรับปรุงตนเองให้ก้าวหน้าในวิชาชีพ

¹ กรมสามัญศึกษา, กองการประถมศึกษา, การวิจัยเพื่อการประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : กองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2520), หน้า 49.

อยู่เสมอ เป็นงานเฉพาะหน้าที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของครู¹ และนอกจากนี้ยังมีผลสรุปจากการศึกษาวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เรื่อง สัมฤทธิผลของครูประจำชั้น ประถมปีที่ 3 เมื่อปี พ.ศ. 2518 ว่าครูที่มีวุฒิสูงมีสัมฤทธิผลดีกว่าครูที่มีวุฒิต่ำ² ซึ่งเป็นข้อสนับสนุนว่าความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดในเรื่องนี้จะเป็นส่วนที่เอื้ออำนวยให้เกิดผลดีต่อการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ทั้งนี้โดยถือหลักที่ว่าแนวคิดที่เป็นหลักการย่อมมีผลต่อนโยบายและการปฏิบัติ ซึ่งส่วนนี้จะช่วยให้ครูประถมศึกษามีโอกาสที่จะเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการของตน และนำมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้เกิดผลดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

ข. ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 โดยส่วนรวมแตกต่างกัน ส่วนในแต่ละค้ำนั้น ปรากฏว่าความคิดเห็นของผู้บริหารทั้งสองสังกัดแตกต่างกันในด้านการสอนและการประเมินผล ด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียน และด้านการนิเทศการศึกษา ส่วนด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการไม่แตกต่างกัน

พิจารณาความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติจริงในบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 โดยส่วนรวม ซึ่งผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันนั้น ปรากฏว่าผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มเห็นว่าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ยังแสดงบทบาททางวิชาการอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก แต่ในรายละเอียดนั้นผู้บริหารการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเห็นว่าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6

¹พนัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2513), หน้า 99-100.

²กรมสามัญศึกษา, กองการประถมศึกษา, การวิจัยเพื่อการประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : กองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2520), หน้า 10.

แสดงบทบาททางวิชาการมากกว่าที่ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเห็น
อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าในกลุ่มผู้บริหารการศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีการกระจาย
ความคิดเห็นภายในกลุ่มมากกว่า ประโยชน์ข้อหนึ่งจากความคิดเห็นในส่วนที่ว่าครูประถม
ศึกษาในเขตการศึกษา 6 ยังแสดงบทบาททางวิชาการไม่มากนักนั่นก็คือ จะเป็นแนวทาง
สำหรับผู้บริหารการศึกษาและครูที่จะปรับปรุงการแสดงบทบาททางวิชาการให้มากยิ่งขึ้นจน
เป็นที่พอใจ ซึ่งจะมีผลต่อมาตรฐานการศึกษาในระดับประถมศึกษาอันเป็นพื้นฐานการศึกษา
ที่สำคัญยิ่ง ส่วนการที่ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดมีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องการ
แสดงบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 นั้น ความแตกต่างนี้เห็น
ได้ชัดในความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในแต่ละกลุ่มที่กระจายอยู่ ซึ่งหมายความว่า
ผู้บริหารการศึกษาในแต่ละกลุ่มนั้น มองการแสดงบทบาทของครูแตกต่างกันไปค่อนข้างมาก
จนทำให้ความคิดเห็นของกลุ่มแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม จากความคิดเห็นดังกล่าวก็จะได้เห็น
ได้ว่า การแสดงบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ตามที่เป็นจริง
นั้นยังไม่มีผลกระจ่างชัดเจนจนผู้บริหารการศึกษาสามารถมองเห็นเป็นเกณฑ์เดียวกัน
พิจารณาถึงประโยชน์จากความคิดเห็นส่วนนี้ก็อาจกล่าวได้ว่า จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการ
ศึกษาในระดับประถมศึกษาอยู่ไม่น้อย ถ้าได้นำเอาความคิดเห็นนี้ไปเป็นแนวทางในการกำหนด
เกณฑ์บทบาททางวิชาการที่ครูประถมศึกษาควรปฏิบัติ ซึ่งทั้งนี้ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่ม
จะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เพื่อประสานนโยบาย และความคิดเห็นในเรื่องการแสดงผล
บทบาทของครูให้เป็นอย่างเดียวกัน สำหรับการพิจารณาความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติจริง
ในบทบาททางวิชาการแต่ละค่านั้นเป็นดังนี้

(1) ค่านการสอนและการประเมินผล ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา
ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงของครู
ประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในบทบาทค่านนี้แตกต่างกัน ซึ่งถ้าพิจารณาในรายละเอียด
จะเห็นว่าผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เห็นว่าครูประถมศึกษาในเขตการ
ศึกษา 6 แสดงบทบาทค่านนี้อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย ส่วนผู้บริหารการศึกษาในสังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก ส่วนการกระจายความคิดเห็นภายใน

กลุ่มนั้น กลุ่มผู้บริหารการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความคิดเห็นภายในกลุ่มมากกว่าผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ อย่างไรก็ตาม กล่าวได้ว่าการแสดงบทบาทของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 อยู่ในเกณฑ์ที่น่าจะต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง เพราะนอกจากผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดจะมองพฤติกรรมของครูในด้านการสอนและการประเมินผลไม่ชัดเจนแล้วก็ยังเห็นว่าครูแสดงบทบาทนั้นยังไม่เข้มข้นพอ ผลที่ปรากฏนี้ค่อนข้างสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาถึงอิทธิพลต่าง ๆ ที่มีต่อสภาพการรู้หนังสือของเด็ก ป.4 ของกองการประถมศึกษาซึ่งพบว่า เมืองคัมปะกอบสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้น ป.4 คือไม่ชอบครู และครูไม่ตั้งใจสอน ซึ่งอยู่ในอันดับแรก¹ และสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ กันยารัตน์ แก้ววิเชียร เรื่องเจตคติของครูที่มีต่ออาชีพครูซึ่งได้ผลสรุปส่วนหนึ่งว่า ในการเรียนการสอนครูเตรียมการสอนน้อย สอนให้เกิดความคิดน้อย ถ้อยตามแนวใหม่ น้อย อาศัยหลักที่ได้เรียนมาน้อย ใช้อุปกรณ์ให้เห็นของจริงน้อย และวิธีการสอนการเรียนที่ใช้กันเป็นส่วนใหญ่คือ อธิบายพร้อมตัวอย่างประกอบ ทดสอบความเข้าใจและให้การบ้าน² จากผลการศึกษาวิจัยที่ปรากฏเหล่านี้ ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นข้อคิดที่ น่าจะนำมาพิจารณาหาแนวทางที่จะช่วยให้การแสดงผลงานด้านการสอนและการประเมินผลของครู เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในการเตรียมการสอน การสอนด้วยเทคนิคและวิธีการที่ยอมรับกันว่าได้ผลดี การสอนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การใช้สื่อการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เกิดประสบการณ์ตรงให้มากที่สุด รวมไปถึงการให้งานและการทดสอบ บทบาทเหล่านี้เป็นหน้าที่อันสำคัญยิ่งของครูประถมศึกษา ดังนั้นความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดในเรื่องดังกล่าวจึงนับว่าเป็นความคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ผลงานวิจัยทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2522), หน้า 80 - 82.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2522), หน้า 7 - 8.

อย่างยิ่ง ถ้าบุคลากรที่เกี่ยวข้องคือครูและผู้บริหารการศึกษาจะได้นำความคิดเห็นไปปรับปรุงให้ได้มีการพัฒนาการทดสอบบทบาทส่วนนี้ให้ดียิ่งขึ้น

(2) ด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียน
 ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในบทบาทด้านนี้มีความแตกต่างกัน ซึ่งถ้าพิจารณาในรายละเอียดแล้วก็จะเห็นว่า ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 แสดงบทบาทด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก ส่วนผู้บริหารการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เห็นว่าอยู่ในเกณฑ์มาก สำหรับค่าการกระจายความคิดเห็นภายในกลุ่มทั้งสองชั้น ในกลุ่มผู้บริหารการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีการกระจายมากกว่าเล็กน้อย จากผลการวิจัยนี้อาจกล่าวได้ว่า การแสดงบทบาทของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนโดยทั่วไปแม้จะไม่เข้มข้นมากนักแต่ก็จัดว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ อย่างไรก็ตามควรระวังความบทบาทด้านนี้เป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมบทบาทด้านการสอนของครูอันจะทำให้มาตรฐานการศึกษาของนักเรียนสูงขึ้น การสอนและการปกครองจึงควบคู่ไปด้วยกัน บทบาทด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีให้แก่นักเรียนนั้น ส่วนหนึ่งก็คือการที่ครูเป็นผู้แสดงพฤติกรรมตรงด้วยการสั่งสอนอบรมความประพฤติหรือใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การอบรมบรรลุผล เช่น การชมเชย การทำโทษ ใช้ผู้ปกครองหรือชุมชนเป็นเครื่องมือช่วยในการปกครองนักเรียน การแทรกความคิดเห็นทางคุณธรรมเมื่อมีโอกาสหรือกรณีอันสมควร ฯลฯ แต่ส่วนที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งก็คืออิทธิพลของครูทางอ้อมที่มีผลต่อการอบรมปกครองนักเรียน ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมของครูที่จะเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนหรือเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยในการอบรม ปลูกฝังลักษณะนิสัยต่าง ๆ แก่นักเรียน ในสังคมปัจจุบันนี้จากสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏให้เห็นทำให้บทบาทด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีแก่นักเรียนอยู่ในสภาพที่น่าวิตกว่าจะมีการปฏิบัติน้อยลงไปทุกทีทั้งพฤติกรรมตรงที่ครูกระทำต่อนักเรียนและพฤติกรรมส่วนตัวที่มีผลกระทบบนกระท่อมทางอ้อมของครูเอง ดังนั้นแม้ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มจะแสดงให้เห็นว่าครู

ประณตศึกษาในเขตการศึกษา 6 แสดงบทบาทค่านี้นี้มากหรือค่อนข้างมาก แต่ก็ควรที่จะได้มีการสอดส่องและเน้นการแสดงบทบาทนี้ให้มากขึ้นหรือจริงจังขึ้นไปอีก ดังผลการศึกษาวิจัยของ ดร. เฉลียว บุรีรักษ์ และคณะ เรื่องลักษณะของครูที่คือนั้น ก็ยังได้พบข้อบกพร่องของครูว่า ครูชายบกพร่องด้านความประพฤติที่ชอบยุ่งอบายมุข บกพร่องเรื่องการแต่งกาย และกิริยามารยาทไม่ดี ส่วนครูหญิงบกพร่องด้านการแต่งกาย และอารมณ์จิตใจ ชอบบ่น¹ ซึ่งยังให้เห็นว่า ข้อบกพร่องที่เด่นชัดของครูนั้นเป็นข้อบกพร่องที่เกี่ยวกับบทบาทด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนทั้งสิ้น

(3) คำนการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความเห็นต่อการปฏิบัติจริงในบทบาทค่านการนิเทศการศึกษาของครูประณตศึกษาในเขตการศึกษา 6 แตกต่างกัน โดยผู้บริหารการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเห็นว่าครูประณตศึกษาในเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติมากกว่าที่ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเห็น ส่วนการกระจายความคิดเห็นภายในกลุ่มนั้นปรากฏว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีการกระจายความคิดเห็นมากกว่า การที่ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในบทบาทค่านการนิเทศการศึกษาของครูประณตศึกษาในเขตการศึกษา 6 แตกต่างกันย่อมแสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติจริงของครูในเรื่องนี้ยังไม่กระจ่างชัด ซึ่งอย่างน้อยที่สุดก็น่าจะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารการศึกษาและครูที่จะปรับปรุงการแสดงบทบาทค่านนี้ให้ชัดเจนขึ้น ในรายละเอียดของความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มนั้นเห็นว่า การปฏิบัติจริงของครูประณตศึกษาในเขตการศึกษา 6 ยังไม่มากนัก การแสดงบทบาทค่านนี้ถ้าจำแนกเป็น 3 ส่วน คือส่วนที่ครูนิเทศการศึกษาแก่นักเรียนแก่ครูด้วยกัน และแก่ชุมชน ดังได้กล่าวมาแล้วในข้อ 3ก(3) ก็จะเห็นว่าล้วนเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง การนิเทศการศึกษาแก่นักเรียน เช่นการแนะนำวิธีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ความพยายามชักจูงให้นักเรียนสนใจในทางวิชาการ เป็นต้น ล้วนเป็นการสนับสนุนการสอนของครูทางอ้อม

¹ เฉลียว บุรีรักษ์ และคณะ, ลักษณะของครูที่ดี : เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 187 (กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2520), หน้า 368.

และเป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยของผู้ใฝ่ใจในการศึกษาหาความรู้ให้เกิดแก่นักเรียน ซึ่งคุณสมบัติข้อนี้เป็นคุณสมบัติที่ของการปลูกฝังอย่างยั่งยืนและไม่อาจทำได้ในเวลาที่ครูสอน ส่วนการนิเทศที่กระทำกับเพื่อนครูด้วยกันนั้นจะอยู่ในรูปของการร่วมปรึกษาหารือกันในเรื่องการสอนและการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้และเอกสารทางวิชาการแก่กัน ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่จะช่วยให้งานวิชาชีพครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากผลการศึกษาวิจัยเพื่อการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการประถมศึกษาของกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา ได้ชี้ให้เห็นว่า บุคคลที่ครูขอคำปรึกษา เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับการสอนของตนมากที่สุดนั้นคือเพื่อนครูด้วยกันนั่นเอง¹ ดังนั้นถ้าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ยังแสดงบทบาทในส่วนนี้ยังไม่มากพอและยังไม่ชัดเจนพอก็เป็นเรื่องที่จะต้องหาแนวทางปรับปรุงการแสดงบทบาทนี้ให้มากขึ้นและชัดเจนขึ้น สำหรับบทบาทด้านการนิเทศที่ครูกระทำต่อชุมชนนั้นอาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ จันทรานี สงวนนาม เมื่อ พ.ศ.2517 เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งได้พบข้อสรุปข้อหนึ่งว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติงานทุก ๆ ด้านค่อนข้างมากและปฏิบัติบ่อย ยกเว้นงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ปรากฏว่ามีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย² ข้อสรุปจากผลการศึกษาวิจัยของจันทรานี สงวนนาม นี้แม้จะไม่ได้เน้นที่พฤติกรรมของครูก็ตามก็คงตีความถึงครูในโรงเรียนนั่นเอง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีขอบข่ายค่อนข้างกว้างขวาง ซึ่งก็น่าจะหมายรวมไปถึงการที่ครูในโรงเรียนได้ออกไปร่วมกิจกรรมของชุมชนซึ่งอาจเป็นทางบ้านประเพณี วัฒนธรรมหรือปัญหาความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพในชุมชน อันนับว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทางวิชาการซึ่งครูจะสามารถแสดงบทบาทให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่ชุมชนได้ ความคิดเห็นดังกล่าวนี้บ่งชี้ให้เห็นว่าครูยังแสดงบทบาททางด้านการนิเทศการศึกษาทั้งต่อนักเรียน ต่อเพื่อนครู และต่อชุมชน ไม่มากพอและไม่ชัดเจนพอในสายตาของผู้บริหาร

¹ กรมสามัญศึกษา, กองการประถมศึกษา, การวิจัยเพื่อการศึกษา

(กรุงเทพมหานคร : กองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2520), หน้า 82.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

การศึกษาทั้งสองสังกัด จึงควรที่จะปรับปรุงเพื่อผลที่จะเกิดขึ้นกับการเรียนการสอนของครูเอง

(4) การเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการ การปฏิบัติจริงของครูประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ในบทบาทด้านนี้ ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเห็นว่าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ยังปฏิบัติไม่มาก กล่าวโดยทั่วไปการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการของครูนั้น นอกจากการศึกษาต่อเป็นทางการแล้ว ยังอาจจะกระทำได้ด้วยวิธีการอื่นอันหนึ่งคือตำราวิชาการ ขอเขียนบทความทางวิชาการต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์และวารสารต่าง ๆ รวมทั้งความสนใจต่อวิทยากรที่เปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปและพยายามนำมาทดลองใช้ นอกจากนั้นครูยังอาจเขียนบทความทางวิชาการหรือเข้าเป็นสมาชิกสมาคมทางวิชาการหรือสมาคมตามความสนใจต่าง ๆ ได้ด้วย กิจกรรมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ครูสามารถเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการของตนให้ทันสมัยหรือดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพราะความรู้และประสบการณ์ของครูจากสถาบันฝึกหัดครูจะไม่พร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความคิดเห็นของ เจมส์ ไบรอันท์ โคนแนท์ (James Bryant Conant) ที่ว่า ครูควรศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มพูนสติปัญญาความฉลาดรอบรู้ของครู และเพื่อให้ทันสมัยกับวิวัฒนาการทางวิทยากรต่าง ๆ เพราะการฝึกฝนเตรียมตัวที่นานมาในโรงเรียนฝึกหัดครูนั้นน่าจะยังไม่สมบูรณ์¹ และของ สารีโรช บัวศรี ที่กล่าวไว้ว่าครูจะต้องสามารถเป็นครูชั้นอาชีพ โดยพยายามเพิ่มพูนความรู้เพื่อส่งเสริมตัวเองให้งอกงามทางวิชาการอยู่เสมอ² นั้นน่าจะถือเป็นหลักปฏิบัติของครูในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี การที่ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองสังกัดมีความเห็นเป็นอย่างเดียวกันว่า ครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ยังแสดงบทบาทในด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการไม่มากนัก ชี้ให้เห็น

¹ James Bryant Conant, The Education of American Teachers New Enlarged ed., (New York : McGraw-Hill Book Co., 1964), pp. 190-192.

² กรมการฝึกหัดครู, มาตรการพื้นฐานบางประการสำหรับการสร้างครูที่ดี (กรุงเทพมหานคร : ครูสภา, 2515), หน้า 14-15.

ว่ายอมมีผลเสียผูกพันถึงบทบาทด้านอื่น ๆ ของครู โดยเฉพาะด้านการสอน ซึ่งยอมเกิดผลเสียต่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 โดยส่วนรวมด้วย จึงควรที่ผู้บริหารการศึกษาและครูจะต้องหาวิธีการที่จะปรับปรุงการแสดงบทบาทของครูในเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น

4. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ที่เป็นผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา กับผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษาเป็นดังนี้

ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษา ปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งในส่วนรวมและในแต่ละสถานทุกด้าน และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มนี้ให้ความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนเป็นอันดับแรก รองลงมาคือบทบาทด้านการสอนและการประเมินผลด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการ ตามลำดับ ผลที่ปรากฏนี้เป็นเช่นเดียวกับที่ปรากฏในข้อ 3 ก. ทุกประการ

กล่าวโดยส่วนรวมก็คือ ผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ทั้งที่เป็นผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและนอกโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาตรงกันในทุกกรณี ผลที่ปรากฏนี้หมายความว่า เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาอย่างยิ่ง เพราะผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาการของครูโดยตรง ผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนจะเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ครูเพื่อให้งานวิชาการของครูดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ และยิ่งรวมถึงความดีความชอบอันเป็นผลจากการปฏิบัติงานนั้น อย่างไรก็ตามนโยบายหรือแผนการปฏิบัติงานของผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนย่อมจะต้องมีความสอดคล้องหรือสานต่อมาจากนโยบายหรือแผนงานของผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนเป็นอย่างดี จึงจะทำให้การปฏิบัติงานทางวิชาการของครูซึ่งเป็นที่สุดของการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ ถ้าความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาททาง

วิชาการของครู (ซึ่งอาจถือว่าเป็นความมุ่งหวังหรืออุดมการณ์ทางวิชาการ) ไม่ตรงกันแล้ว จะเห็นว่าผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนก็อาจจะควบคุมดูแลการปฏิบัติงานทางวิชาการของครูไปในแนวทางหนึ่งซึ่งเมื่อครูปฏิบัติแล้วก็ไม่ตรงกับแนวความคิดของฝ่ายผู้บริหารศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งลักษณะเช่นนี้ย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาคับข้องใจแก่ครูอย่างยิ่ง ทั้งนี้การที่ผู้บริหารการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนประณตศึกษามีความคิดเห็นตรงกันในเรื่องความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาททางวิชาการของครูจึงนับว่าเป็นความคิดเห็นที่จะมีส่วนให้การปฏิบัติหน้าที่ของครูเป็นไปอย่างราบรื่น กอปรไปด้วยขวัญและกำลังใจในการทำงาน อันจะส่งผลถึงตัวนักเรียนในที่สุด สำหรับความคิดเห็นในแต่ละด้านเป็นดังนี้

(1) ด้านการสอนและการประเมินผล ผู้บริหารการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนประณตศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทด้านนี้ไม่แตกต่างกัน รวมทั้งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นและการกระจายความคิดเห็นภายในกลุ่มแต่ละกลุ่มก็ใกล้เคียงกันมาก และผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มเห็นว่าบทบาทด้านการสอนและการประเมินผลมีความสำคัญหรือความจำเป็นมาก ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยของ เฉลียว บุรีภักดิ์ และคณะที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าความสำคัญของครูเกิดจากการสอนให้นักเรียนมีความรู้หรือบทบาทการสอนนั่นเอง นอกจากนี้ความคิดเห็นที่รองลงมาจนถึงอันดับที่สี่นั้น พาดพิงถึงการสอนที่เป็นหลักทั้งสิ้น¹

มีข้อน่าสังเกตอยู่ข้อหนึ่งคือ บทบาทที่เกี่ยวกับความรักและความพอใจในอาชีพครูนั้น ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญมากที่สุดกว่าบทบาทอื่น ๆ ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มยอมรับว่า ทัศนคติที่อาชีพนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ครูทุกคนควรจะมีเป็นอันดับแรก เพราะผู้ที่เป็นครูถ้ามีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพครูไม่รักไม่ชอบที่จะเป็นครูแล้ว แม้จะมีความรู้ที่ ศึกษาเทคนิควิธีการถ่ายทอดเป็นอย่างดี ความรู้และเทคนิควิธีการที่นั้นก็ยังไม่เกิดประโยชน์แก่นักเรียน

¹ เฉลียว บุรีภักดิ์ และคณะ, ลักษณะของครูที่ดี : เอกสารการนิเทศการศึกษา
ฉบับที่ 187 (กรุงเทพมหานคร : หน่วยงานนิเทศฯ กรมการฝึกหัดครู, 2520), หน้า 363.

อย่างเต็มที่ คงสู้ครูที่มีความรู้พอสมควรแต่มีความรักความพอใจที่จะเป็นครู รักเด็ก รักการอบรมสั่งสอนเด็กไม่ไถ่ เหมือนกับที่ นาทัน อัลทักเคอร์ (Nathan Altucker) กล่าวไว้ว่าทัศนคติที่ถูกต้องสำคัญมากกว่าเทคนิคการสอนมากนัก ถ้าทัศนคติไม่ถูกต้องอย่างเดียวเทคนิคอะไรที่วาคีนนั้นก็ปราศจากคุณค่า¹ เรื่องดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับหลักปฏิบัติทางพุทธศาสนาในเรื่องอิทธิบาทสี่ ซึ่งถือว่า "ฉันทะ" อันหมายถึงความพอใจ รักใคร่ในงานที่จะทำนั้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญเป็นอันดับแรกที่จะช่วยให้งานสำเร็จวัตถุประสงค์ ดังนั้นการที่ผู้บริหารการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนประณตศึกษาให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากที่สุดก็นับได้ว่าความคิดเห็นนี้จะมีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 อย่างยิ่ง โดยเป็นเสมือนเกณฑ์ปรับปรุงคุณสมบัติของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ใหม่ที่ทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูอันจะช่วยให้บทบาทอื่น ๆ ของครูดีขึ้นด้วย

(2) การปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียน ผู้บริหารการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของบทบาทของครูประถมศึกษาต่างนี้ไม่แตกต่างกัน และต่างก็ให้ความสำคัญที่สุดกว่าบทบาทคนอื่น ๆ การพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยทั่วไปมีลักษณะเช่นเดียวกับที่ได้อธิบายไว้ในข้อ 3 ก.(2) สำหรับส่วนที่เห็นเด่นชัดในข้อนี้คือส่วนที่เป็นพฤติกรรมของครูและนักเรียน ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนซึ่งเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูและนักเรียนอย่างยิ่ง พฤติกรรมดังกล่าวก็คือพฤติกรรมอันแสดงว่าครูพยายามอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนอย่างเต็มที่และปกครองนักเรียนอย่างมีเทคนิควิธีการเหมาะสมตามหลักวิชา ในส่วนพฤติกรรมของนักเรียนนั้นเลาก็น่าจะเป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้มีความประพฤติอันงดงามเหมาะสมตามประเพณีนิยม มีลักษณะนิสัยอันเป็นที่พึงประสงค์อันแสดงว่าได้รับการอบรมสั่งสอนมา

¹ Nathan Altucker, "The Role of the Teacher in Teaching Social Studies" ใน รายงานการสัมมนาศึกษานิเทศก์และครูสังกัดศึกษาระดับประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2510), หน้า 167.

เป็นอย่างที่ตั้งแต่การแต่งกายอันเป็นพฤติกรรมที่เห็นได้อย่างชัดเจนไปจนถึงพฤติกรรมละเอียดอ่อนอื่น ๆ ซึ่งเมื่อเป็นดังนี้ก็ไม่ว่าการจัดการศึกษาได้ถึงซึ่งสัมฤทธิ์ผลอันน่าพึงพอใจแล้วส่วนหนึ่งนั้น ย่อมหมายความว่าความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา

(3) คำนวณการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและนอกโรงเรียนประถมศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทของครูประถมศึกษาค่านี้นั้นไม่แตกต่างกัน และต่างก็ให้ความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทค่านี้อยู่ในเกณฑ์มากเกือบจะเท่ากัน สำหรับการพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับที่ได้อภิปรายไว้แล้วในข้อ 3 ก.(3)

(4) คำนวณการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการ ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและนอกโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับความสำคัญของบทบาทค่านี้นั้นของครูประถมศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน และต่างก็ให้ความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาทค่านี้นั้นในเกณฑ์มากเกือบจะเท่ากัน การพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มในเรื่องนี้นอกจากจะมีลักษณะเช่นเดียวกับที่ได้อภิปรายไว้ในข้อ 3 ก.(4) แล้ว ยังมีข้อที่ควรกล่าวถึงเป็นพิเศษ คือ การที่ผู้บริหารการศึกษาโดยเฉพาะที่เป็นผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนเห็นความสำคัญในการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการของครูประถมศึกษาในเกณฑ์มากนั้นนับว่าเป็นเรื่องน่ายินดีและเป็นผลดีต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้ว่าแม่ผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนส่วนใหญ่ จะมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ตารางที่ 7 หน้า 129) แต่ก็เป็นผู้มีความเข้าใจในเรื่องการศึกษา ความคิดเห็นดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนคือครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่มีแนวโน้มที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนรวมทั้งตัวผู้บริหารเองพยายามค้นคว้าหาความรู้เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการ ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ทั้งเพื่อให้มีวุฒิส่งขึ้นหรือเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการทั่ว ๆ ไป ลักษณะดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยของกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา เมื่อ พ.ศ. 2520 ซึ่งพบว่า

เรื่องต่าง ๆ ที่ครูในโรงเรียนประถมศึกษาสนใจมากที่สุดนั่นคือการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อเพิ่มวุฒิ¹ ซึ่งยอมก่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนการสอนด้วยในที่สุด

ข. ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา กับผู้บริหารการศึกษา
นอกโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในบทบาททางวิชาการ
ของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 มีลักษณะเช่นเดียวกับที่ปรากฏในข้อ 3 ข. ทุกประการ
กล่าวคือ ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในบทบาททางวิชาการ
โดยส่วนรวมของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 แตกต่างกัน ส่วนในแต่ละค่านั้นปรากฏว่า
ความคิดเห็นของผู้บริหารทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันในด้านการสอนและการประเมินผล ด้านการปกครอง
และการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียน และด้านการนิเทศการศึกษา ส่วนด้านการเพิ่มพูน
สมรรถภาพทางวิชาการไม่แตกต่างกัน

พิจารณาจากความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติจริงในบทบาททางวิชาการของครูประถม
ศึกษาในเขตการศึกษา 6 โดยส่วนรวม ซึ่งผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันนั้น
ปรากฏว่าผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มเห็นว่าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 แสดงบทบาทอยู่ใน
ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก และในรายละเอียดนั้นผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเห็นว่าครู
ประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 แสดงบทบาททางวิชาการมากกว่าที่ผู้บริหารศึกษานอก
โรงเรียนประถมศึกษามองเห็น อย่างไรก็ตามในกลุ่มผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
มีการกระจายความคิดเห็นภายในกลุ่มมากกว่าเล็กน้อย สำหรับผู้วิจัยเห็นว่าความคิดเห็นของผู้
บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มในเรื่องนี้ไม่น่าจะมีผลต่อการปฏิบัติงานของครู ทั้งนี้เพราะแม้ความ
คิดเห็นของทั้งสองกลุ่มจะแตกต่างกันแต่ก็ไม่มากนัก คือทั้งสองกลุ่มยังเห็นว่าการปฏิบัติของครูนั้น
ค่อนข้างมาก ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มต่อการปฏิบัติจริงของครูประถม
ศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในบทบาทแต่ละด้านเป็นดังนี้

¹ กรมสามัญศึกษา, กองการประถมศึกษา, การวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษา
(กรุงเทพมหานคร : กองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2520), หน้า 120.

(1) ด้านการสอนและการประเมินผล ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา กับผู้บริหารศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในบทบาทนี้แตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเห็นว่าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติมากกว่าที่กลุ่มผู้บริหารศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษามองเห็น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าความแตกต่างของความคิดเห็นดังกล่าวไม่เด่นชัด เพราะผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มยังเห็นว่าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติในเกณฑ์ค่อนข้างมาก จากความคิดเห็นดังกล่าวนี้พอจะชี้ให้เห็นว่าการแสดงบทบาทการสอนของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ยังไม่เหมาะสม กล่าวคือควรต้องปรับปรุงการแสดงบทบาทนี้ให้มีความเหมาะสม ผู้วิจัยมีความเห็นว่าแม่ข้อมูลที่ปรากฏจะบ่งชี้ว่าควรต้องมีการปรับปรุงการแสดงบทบาทการสอนและการประเมินผลของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ก็ตาม แต่เมื่อผู้บริหารการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนประถมศึกษาดูแลเห็นว่าการแสดงบทบาทของครูค่อนข้างมากก็ย่อมจะทำให้มีผลต่อการปรับปรุงการแสดงบทบาทของครูน้อยมาก

(2) ด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียน ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในด้านนี้แตกต่างกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ว่าผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนเห็นว่าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 แสดงบทบาทด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนผู้บริหารศึกษานอกโรงเรียนเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก จากข้อมูลที่ปรากฏนี้เมื่อพิจารณาสภาพการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ก็อาจกล่าวได้ว่าครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ค่อนข้างจะพอใจกับการแสดงบทบาทของครูในโรงเรียนในเรื่องการปกครองการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีแก่นักเรียน แต่ในสายตาของผู้บริหารภายนอกนั้นยังไม่เป็นที่พอใจนัก อย่างไรก็ตามความคิดเห็นของผู้บริหารภายนอกก็ไม่น่าจะมีอิทธิพลต่อการปรับปรุงแก้ไขการแสดงบทบาทของครูในเรื่องดังกล่าว เพราะเป็นเรื่องที่ไม่เด่นชัดเหมือนเรื่องการเรียนการสอน และการแสดงบทบาทของครูในเรื่องนี้ยังไม่ถึงกับเป็นปัญหาอย่างชัดเจน

(3) คำนการนิเทศการศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่ม เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในบทบาทคานการนิเทศการศึกษาของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 แตกต่างกันแต่ไม่มากนัก กล่าวคือกลุ่มผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเห็นว่าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติมากกว่าที่กลุ่มผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษาเห็น เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มแล้ว จะเห็นว่าการปฏิบัติของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในคานนี้อยู่ในเกณฑ์ไม่มากนักสำหรับผู้วิจัยเห็นว่าถ้าพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงของครูแต่เพียงคานเดียวแล้ว ความคิดเห็นที่ปรากฏดังกล่าวก็อาจจะไม่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาเลยก็ได้ เพราะการปฏิบัติในเรื่องนี้กล่าวได้ว่าไม่มีผลปรากฏให้เห็นเหมือนบทบาทคานการสอนหรือการปกครอง ซึ่งถึงแม้ความไปถึงว่าแม่ครูในโรงเรียนจะปฏิบัติมากปฏิบัติ่น้อยหรือย่อหย่อนเพียงไร ก็คงไม่มีผลถึงตำแหน่งหน้าที่หรือผลโดยลเสียต่อผู้บริหารการศึกษา อย่างไรก็ตามก็ตามถ้านักไปถึงผลที่อาจกระทบทางอ้อมต่อการเรียนการสอนแล้วก็จะเห็นว่าการปฏิบัติของครูในคานนี้มีความสำคัญไม่น้อย ดังนั้นการที่ความคิดเห็นส่วนนี้จะบังเกิดประโยชน์คุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาหรือไม่เพียงไร จึงขึ้นอยู่กับว่าผู้บริหารการศึกษาให้ความสำคัญของเรื่องนี้หรือไม่เพียงไรด้วย ซึ่งก็น่าจะขึ้นกับผู้บริหารการศึกษาเป็นคาน ๆ ไปว่า ท่านใดจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการนิเทศการศึกษาสักเพียงใด สำหรับในการวิจัยนี้เมื่อย้อนกลับไปดูที่ข้อ 4 ก.(3) ก็ปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนประถมศึกษาให้ความสำคัญของบทบาทคานการนิเทศการศึกษามากกว่าที่เห็นว่าครูปฏิบัติจริง ถ้าพิจารณาตามผลการวิจัยที่ปรากฏนี้ ก็ถือได้ว่าความคิดเห็นนี้ยังมีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ถ้าจะได้มีการปรับปรุงการปฏิบัติของครูให้ถึงระดับที่ควรจะเป็น

(4) คานการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการ การปฏิบัติจริงของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ในบทบาทคานนี้ ผู้บริหารการศึกษาในและนอกโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และอยู่ในเกณฑ์ไม่มากนัก หรืออาจกล่าวได้ว่าความเข้มข้นของการปฏิบัติของครูในคานนี้ยังไม่เป็นที่พอใจในสายตาของผู้บริหารการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผลที่ปรากฏนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับในข้อ 3 ข.(4) และได้อภิปรายไว้ในข้อดังกล่าวแล้ว

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นระดับที่ทองวางรากฐานการศึกษาอันถูกต้อง
มั่นคง และเหมาะสมให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ยังจะต้องมีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาใน
ระดับที่สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้แผนการศึกษาของชาติสามารถดำเนินไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ครูผู้
สอนในระดับประถมศึกษาจึงนับว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นความคิดเห็นที่บุคคลอื่นมีต่อ
บทบาทของครูประถมศึกษาทั้งบทบาททั่ว ๆ ไปหรือบทบาทที่เฉพาะเจาะจงลงไปในด้านใดด้านหนึ่ง
ทั้งในแง่อุดมคติและในแง่ของการปฏิบัติย่อมเป็นเรื่องที่น่าจะนำมาพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการ
ปรับปรุงบทบาทของครูประถมศึกษา ซึ่งจะเป็นการพัฒนาการศึกษาของชาติส่วนหนึ่งด้วย จากผล
ของการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 เห็นว่า โดยทั่ว ๆ
ไปการแสดงบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ควรได้รับการปรับปรุงให้
มากขึ้นหรือเข้มข้นขึ้น และผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ยังเห็นว่า บทบาทด้านการ
ปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือบท
บาทด้านการสอนและการประเมินผล บทบาทด้านการนิเทศการศึกษา และบทบาทด้านการเพิ่มพูน
สมรรถภาพทางวิชาการ ตามลำดับ ส่วนการแสดงบทบาทของครูนั้นแม้ควรได้รับการปรับปรุงแต่ก็
มีความสอดคล้องกับความสำคัญของบทบาททั้งสี่ด้าน กล่าวคือ ผู้บริหารมีความเห็นว่าครูแสดง
บทบาทด้านการปกครองและการอบรมปลูกฝังลักษณะนิสัยอันดีแก่นักเรียนมากที่สุด รองลงมาคือด้าน
การสอนและการประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการ
ตามลำดับเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าจัดการประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ทั้งการ
บริหารและการปฏิบัติการไม่มีปัญหาเพราะมีลักษณะสอดคล้องกัน ที่น่าคิดก็คือเรื่องคุณภาพของนักเรียน
ซึ่งเกี่ยวข้องกับแสดงบทบาททางวิชาการของครูซึ่งยังคงต้องปรับปรุงอยู่ สำหรับการเปรียบเทียบ
เทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ระหว่างผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวง
ศึกษาศึกษาธิการกับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร
การศึกษาในเขตการศึกษา 6 ที่เป็นผู้บริหารในโรงเรียนกับผู้บริหารนอกโรงเรียนประถมศึกษา
นั้นพบว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญหรือความจำเป็นของบทบาททางวิชาการ
ของครูประถมศึกษาแล้ว ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาไม่มีความแตกต่างกันทั้งโดยส่วนรวม

และในแต่ละด้าน ไม่ว่าจะแยกกลุ่มผู้บริหารการศึกษาในลักษณะใด ทั้งนี้เว้นความคิดเห็นในบทบาท
 รายขอบางข้อที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในเขตการ
 ศึกษา 6 ทั้งผู้บริหารการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือผู้
 บริหารการศึกษาในโรงเรียนกับผู้บริหารศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีบทบาททางวิชา
 การของครูประถมศึกษาในแง่ที่เป็นอุดมคติ (Ideal) นั้นตรงกัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้จะเป็น
 เป็นข้อประกันว่า แม้ในการบริหารนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจะแยกกันอยู่ในหลายหน่วยงานหรือ
 หลายสังกัด แต่ก็ยังคงดำเนินงานวิชาการโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูโดยมีอุดมคติ
 อย่างเดียวกัน และเมื่อพิจารณาว่า ผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนและผู้บริหารการศึกษาใน
 โรงเรียนมีอุดมคติในเรื่องบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาตรงกันแล้ว การบรรจุครูก็
 การพิจารณาความคิดความชอบของครูก็ รวมทั้งการบังคับบัญชาและการนิเทศครูก็ ย่อมเป็นไป
 ด้วยความราบรื่น เรียบร้อยและไม่มีปัญหาหนักหรือมีปัญหาน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะงานดังกล่าวเป็น
 งานที่ผู้บริหารการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนจะต้องร่วมกันทำ และเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบทบาท
 ทางวิชาการของครูโดยตรงทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. จากการศึกษาสภาพของผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 6 ได้พบว่าผู้
 บริหารการศึกษาส่วนใหญ่มีคุณวุฒิต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และศึกษามาทางด้านบริหารการศึกษาหรือ
 นิเทศการศึกษาโดยตรงน้อยมาก จึงควรดำเนินการจัดการศึกษาอบรมเพื่อเพิ่มคุณวุฒิของผู้บริหาร
 การศึกษาในเขตการศึกษา 6 โดยผู้บริหารระดับสูงสนับสนุนให้ผู้บริหารได้ศึกษาต่อจนถึงระดับ
 ปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย และควรสนับสนุนให้ได้ศึกษาทางด้านบริหารการศึกษาหรือนิเทศการ
 ศึกษา ในเรื่องทั่ว ๆ ไปนั้น ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารการศึกษาเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมผู้บริหาร
 การศึกษาแห่งประเทศไทย หรืออาจจะจัดตั้งชมรมผู้บริหารการศึกษาในท้องถิ่นขึ้นในลักษณะเกี่ยวกับ
 ชมรมหรือสมาคมตามความสนใจ เพื่อให้ได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์กันในกลุ่มผู้บริหารการศึกษา

เป็นโอกาสที่จะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน รวมทั้งการเชิญวิทยากรและผู้มีชื่อเสียง ตลอดจนนักบริหารและนักการศึกษา มาสนทนาให้ความรู้แก่ผู้บริหารการศึกษาในท้องถิ่นในบางโอกาส

2. จากที่ได้พบว่าครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ยังมีความรู้ความเข้าใจในการปรับขยายและกาใช้หลักสูตร ประมวลการสอน และโครงการสอนไม่เพียงพอ ผู้บริหารการศึกษาชั้นเหนือขึ้นไปควรประชุมครูในโรงเรียนหรือระดับกลุ่มโรงเรียนเพื่อศึกษาเอกสาร หลักสูตร แผนการสอน และปรับขยายให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและโรงเรียน โดยเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอนมาให้ความรู้แก่ครู สาธิตการสอน และการดำเนินงานตามกระบวนการของหลักสูตร นำคณะครูไปเยี่ยมชมและศึกษาการปฏิบัติการในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการใช้หลักสูตร รวมทั้งการจัดทำเอกสารหลักสูตรและร่วมกันจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้ในโรงเรียน

3. เพื่อให้ครูได้มีความรู้เกี่ยวกับวิทยุโรงเรียนและสามารถใช้วิทยุโรงเรียนสอนได้ ผู้บริหารควรจัดประชุมครูในระดับกลุ่มโรงเรียนหรือระดับอำเภอเพื่อตกลงใช้วิทยุโรงเรียนสอนในโรงเรียน เชิญวิทยากรจากศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านวิทยุโรงเรียนมาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดรายการสอนออกอากาศ รวมทั้งสาธิตวิธีการสอนโดยใช้วิทยุโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางแก่ครูที่จะนำไปปฏิบัติได้จริง และควรแต่งตั้งบุคลากรเพื่อทำหน้าที่ประสานงานด้านวิทยุโรงเรียนเพื่อดำเนินการให้ต่อเนื่องต่อไป

4. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ครูประถมศึกษาได้เข้าเป็นสมาชิกสมาคมหรือชมรมต่าง ๆ ทั้งทางวิชาการและตามความสนใจนั้น ควรริเริ่มโดยการจัดตั้งชมรมต่าง ๆ ตามความสนใจก่อน แล้วหาสมาชิกโดยชักชวนครูและประชาชนในท้องถิ่นที่มีความสนใจเรื่องเดียวกัน ชมรมชายของชมรมอาจเป็นกลุ่มโรงเรียนแล้วจึงค่อยขยายกว้างออกไปถึงระดับอำเภอก็ได้ เช่น ชมรมดนตรีไทยกลุ่มโรงเรียนบ้าน..... ชมรมตะกรอลอดคอบวงตำบล..... ชมรมไม้แคะและตะโกัดักบ้าน..... เป็นต้น เรื่องดังกล่าวนี้หน่วยงานในระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคควรสนับสนุนให้มากขึ้นและให้ความช่วยเหลือด้านการประสานงานด้านวิชาการและวิทยากร เพื่อให้ชมรมได้กระทำกิจกรรมที่น่าสนใจ รวมทั้งการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและ

การสร้างความสัมพันธ์ในระหว่างครูด้วยกัน และประชาชนในท้องถิ่นเดียวกัน ชมรมคิงว่านี่ในที่สุดก็อาจขยายขอบข่ายของกิจกรรมมาเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ สมาคมครูและครูปกครองก็อาจจัดตั้งขึ้นได้โดยนัยนี้เช่นกัน

5. เพื่อที่จะให้ครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 มีความรู้ในเรื่องวิธีการสอนซ่อมเสริมและสามารถปฏิบัติได้จริงนั้น ควรจัดประชุมครูแล้วเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการสอนซ่อมเสริมในกระบวนการของหลักสูตร เพื่อให้ครูทุกคนได้ตระหนักว่าเป็นหน้าที่ของครูที่สำคัญยิ่งที่จะต้องสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียน รวมทั้งให้ความรู้ในหลักการ ทฤษฎี เทคนิค และวิธีการในการสอนซ่อมเสริม

6. เพื่อช่วยให้ครูสามารถส่งเสริมลักษณะเฉพาะของนักเรียนตามพื้นฐานความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล โรงเรียนควรที่จะประชุมครูเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความสำคัญของการแนะแนวและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล รวมทั้งเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ เรื่องของระเบียบสะสมต่าง ๆ โดยเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ทางคำแนะแนวโดยเฉพาะมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ ตลอดจนไปจนถึงการส่งครูเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแนะแนวต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้

7. เพื่อส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนที่สอนชั้นเดียวกันหรือวิชาเดียวกันได้รวมประชุมพบปะปรึกษาหารือกันและวางแผนการเรียนการสอนร่วมกัน รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ความคิดทางวิชาการแก่กันและกัน ผู้บริหารโรงเรียนควรริเริ่มขึ้นโดยจัดให้มีการประชุมสัมมนาครูทั้งโรงเรียนเมื่อใดทำการสอนไปแล้วชั่วระยะเวลาหนึ่ง โดยแยกกลุ่มครูตามชั้นที่สอนหรือวิชาที่สอนเพื่อสรุปปัญหาการสอนที่ผ่านมา และร่วมกันกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่จะต้องทำต่อไป เช่น กำหนดแผนการสอน กำหนดกิจกรรมที่จะทำ จัดเตรียมและสร้างสื่อการสอน วางแผนการประเมินผล เป็นต้น ทั้งนี้โดยโรงเรียนเชิญวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์มาเป็นผู้ให้คำแนะนำหรือเป็นที่ปรึกษาประจำกลุ่ม หลังจากที่ได้ริเริ่มให้ครูเห็นแนวทางในการรวมประชุมพบปะปรึกษาหารือและวางแผนการเรียนการสอนดังกล่าวสัก 1 หรือ 2 ครั้งแล้ว ผู้บริหารก็อาจ

กำหนดกลุ่มที่แน่นอนและมอบหมายให้แต่ละกลุ่มเป็นผู้จัดทำในการประชุมพบปะปรึกษาหารือกันเองตามวาระที่เหมาะสม โดยผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

8. เพื่อส่งเสริมให้ครูได้มีส่วนช่วยเหลือกิจกรรมทางวิชาการแก่ชุมชน ผู้บริหารจะต้องสนใจศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชนโดยรอบโรงเรียนให้เข้าใจชัดเจนว่าชุมชนต้องการความช่วยเหลือในด้านใดบ้าง และโรงเรียนจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างไรบ้าง ผู้บริหารควรนำปัญหาของชุมชนมาเพื่อปรึกษาหารือ กันในที่ประชุมครูเพื่อวางแผนให้ความช่วยเหลือแก่ปัญหาหรือสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน เช่น กำหนดตัวบุคคลที่จะออกไปร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ และกำหนดวิธีการที่จะให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น กำหนดให้ครูที่สอนหัตถศึกษา ศิลปศึกษา และดนตรี ออกไปช่วยในการจัดขบวนแห่เทียนและฉลองเทียนพรรษา ให้ครูพยาบาลและครูที่สอนสุขศึกษาร่วมกันออกไปโฆษณาให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการป้องกันโรคติดต่อในเวลาที่มิโรคระบาดแก่ประชาชน เป็นต้น

ขอเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป

เพื่อให้การศึกษาวิจัยเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระดับประถมศึกษาได้มีขอบข่ายครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น จึงขอเสนอแนะการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ควรได้มีการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ในการสอนของครูประถมศึกษาว่าใช้เพื่อจุดมุ่งหมายอะไร เป็นอัตราส่วนอย่างไรกับพฤติกรรมการสอนอื่น ๆ หรือศึกษาเพื่อหาเกณฑ์และอัตราส่วนการใช้ อุปกรณ์ที่จะให้ใดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากที่สุด

2. ควรได้มีการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการใช้วิทยุโรงเรียนสอนในระดับประถมศึกษา

3. ควรได้มีการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางวิชาการของครูประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพทางวิชาการของครูประถมศึกษา

ซึ่งเรื่องนี้ควรร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานผู้ใช้ครูกับสถาบันฝึกหัดครู

4. ควรได้มีการวิจัยในแนวเกี่ยวกับการวิจัยเรื่องนี้ โดยมุ่งศึกษาถึงการแสดงบทบาททางวิชาการของผู้บริหารการศึกษาในท้องถิ่นว่าได้แสดงบทบาททางวิชาการสอดคล้องกับหลักวิชาหรือไม่ และมีความเหมาะสมเพียงใดในสาขาของครู ผู้ปกครอง หรือบุคลากรอื่น

5. ควรมีการศึกษาถึงปัญหาในการแสดงบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาว่าครูประถมศึกษามีอุปสรรคข้อใดในการแสดงบทบาททางวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการแสดงบทบาททางวิชาการของครูประถมศึกษาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย